

De 14e Nisan, één heel lange dag!

Het Evangelie volgens Marcus is waarschijnlijk een van de eerste verslagen over het leven van Jeshua die geschreven zijn. Marcus 15 is het sobere verslag van één heel lange dag. Het hoofdstuk begint ermee dat, heel vroeg, vóór de dageraad, het Sanhedrin bijeenkwam en het vonnis uitsprak dat Jeshua schuldig was*. Het hoofdstuk eindigt pas met het ondergaan van de zon in het westen, het begin van de Sjabbat, en dat Josef uit Arimatea de steen voor het graf rolt en daarmee het graf afsluit.

Heel vroeg in de ochtend: 6.00-8.00 uur

Marcus 15:1-15 "s-Ochtends in alle vroegte kwamen de opperpriesters, de oudsten en de Schriftgeleerden en het hele Sanhedrin in vergadering bijeen. Na Jezus geboeid te hebben, brachten ze Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus. 2 Pilatus vroeg Hem: 'Bent U de koning van de Joden?' 'Hij antwoordde: 'U zegt het. ' 3 De opperpriesters brachten allerlei beschuldigingen tegen Hem in. 4 Pilatus vroeg Hem toen: 'Waarom antwoordt U niet? U hoort toch waar ze U allemaal van beschuldigen?' 5 Maar Jezus zei helemaal niets meer, tot verwondering van Pilatus. 6 Pilatus had de gewoonte om op elk Pesachfeest één gevangene vrij te laten op verzoek van het volk. 7 Op dat moment zat er een zekere Barabbas gevangen, samen met de andere opstandelingen die tijdens het oproer hadden gemoord. 8 Een grote groep mensen trok naar Pilatus en begon hem te vragen om ook nu te doen wat zijn gewoonte was. 9 Pilatus vroeg hun: 'Wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?' 10 Want hij begreep wel dat de opperpriesters Hem uit afgunst hadden uitgeleverd. 11 Maar de opperpriesters hitsten de menigte op om te zeggen dat hij Barabbas moest vrijlaten. 12 Toen zei Pilatus tegen hen: 'Wat wilt u dan dat ik doe met de man die u de koning van de Joden noemt?' 13 En ze begonnen weer te schreeuwen. 'Aan het hout met Hem!' riepen ze. 14 Pilatus vroeg: 'Wat heeft Hij dan misdaan?' Maar ze schreeuwden nog harder: 'Executeer Hem' 15 Omdat Pilatus de menigte tevreden wilde stellen liet hij Barabbas vrij. Jezus leverde hij uit om geëxecuteerd te worden, nadat hij Hem eerst nog had laten geselen."

Haast

Jeshua werd 's ochtends in alle vroegte overgeleverd aan de Romeinse gouverneur Pontius Pilatus. Waarom was er zoveel haast. Waarom hadden de hogepriester Kajafas en zijn collega's, de Sadduceeën, er baat bij dat ze hun schertsrechtbank zo vroeg, vóór de dageraad, bijeenriepen? Waarom bij het kriecken van de dag bij Pilatus op de deur bonzen? Johannes vermeldt in zijn Evangelie, in 19: 14,31,42, dat het verhoor van Jeshua door Pilatus tot en met Zijn begrafenis plaatsvond op de voorbereidingsdag van Pesach, de 14^e Nisan, de dag waarop de Pesachlammeren geslacht moesten worden. Als dat inderdaad waar is, dan had iedereen een drukke dag voor de boeg. 's Middags waren alle priesters nodig om dienst te doen. Duizenden en duizenden Israëlieten zouden spoedig samenstromen richting de Tempel, en daarmee kwam ook de mogelijkheid tot relletjes. Wat er met Jeshua moest gebeuren, moest snel en efficiënt gedaan worden! De straten zouden spoedig vol zijn met menigten mensen die voorbereidingen wilden treffen voor de Sedermaaltijd. De verhalen rond Jeshua' rechtsvervolging zouden als een lopend vuurtje door de stad gaan. De menigten hielden van Jeshua. Ze hadden Hem zelfs uitgeroepen tot hun Messias! Nog een paar uur en dan zouden al die Galileeërs, die heethoofden, op straat lopen schreeuwen en de vrijlating van

Jeshua eisen. Als ze later op de dag zouden beginnen, dan zouden de Romeinen hun dagelijkse executies al hebben uitgevoerd. Dan zou Jeshua tot over de Sabbat en waarschijnlijk tot het einde van het Feest van de Ongezuurde Broden in verzekerde bewaring gesteld moeten worden. Dat zou Zijn volgelingen de tijd geven om hulptroepen te verzamelen. De Farizeeën in het Sanhedrin zouden tegengas gaan geven. Er zou een advocaat ter verdediging benoemd worden. De hele zaak zou nog in duigen kunnen vallen. Kajafas en de Tempeldienaren wisten dat het snel moest gebeuren én discreet. Het was van het hoogste belang dat het juiste tijdstip gekozen werd! Zodra de zon op was, brachten ze Jeshua dus naar Pilatus.

Barabbas en Jeshua

Pilatus was in Jeruzalem vanwege Pesach. Als regel verbleef hij in Caesarea, maar hij was nu, vanwege dit feest, met een detachement soldaten in Jeruzalem om een mogelijk oproer of opstand in de kiem te kunnen smoren. Kennelijk probeerde Pilatus de Zeloten te sussen, want hij had de gewoonte ingesteld om op het feest een gevangene vrij te laten. Alle familieleden van de politieke activisten (terroristen) die gearresteerd waren, zouden zich natuurlijk verzamelen voor het paleis van Pilatus in Jeruzalem. Ze zouden daaral 's morgens vroeg komen om te pleiten voor de vrijlating van hun man. Door een samenloop van omstandigheden was Barabbas, de rebelse held, die kennelijk berucht was, kort daarvoor gearresteerd en veroordeeld tot de doodstraf, aan het executiehout, voor de misdaden die hij begaan had tegen Rome. Uit een tekstvariant van het Evangelie volgens Matteüs is bekend dat zijn voornaam Jeshua was: Jeshua Bar Abba. De Bar Abba-menigte had zich die ochtend al verzameld om te schreeuwen om de vrijlating van hun held. Het blijkt dus mogelijk te zijn om een volgeling te zijn van de verkeerde Jeshua. Het samengaan van de Zeloten met de collega's van Kajafas moet wel een aparte combinatie geweest zijn. De Zeloten zagen er in de regel geen been in om mannen zoals Kajafas een mes tussen de ribben te steken vanwege hun heulen met Rome. Maar op die morgen hoorden ze, vol verbazing, dat vertegenwoordigers van de priesters hen aanspoorden om te roepen om de vrijlating van hun held Bar Abba! Hoe ironisch dat deze twee gezworen vijanden samen stonden te schreeuwen om de vrijlating van Jeshua Bar Abba - Jeshua, de zoon van de vader, en de executie eisten van Jeshua uit de Galilea, dé Zoon van dé Vader.

De geseling: 8.00-9.00 uur

Marcus schrijft in 15:16-20: "16 De soldaten leidden Hem weg, het paleis (dat wil zeggen het pretorium) in, en riepen de hele cohort bijeen. 17 Ze trokken Hem een purperen gewaad aan, vlochten een kroon van doornakken en zetten Hem die op. 18 Daarna brachten ze Hem hulde met de woorden: 'Gegroet, koning van de Joden!' 19 Ze sloegen Hem met een rietstok tegen het hoofd en bespuwden Hem. en bogen onderdanig voor Hem. 20 Nadat ze Hem zo hadden bespot, trokken ze Hem het purperen gewaad uil en deden Hem Zijn kleren weer aan. Toen brachten ze Hem naar buiten om Hem aan een paal te nagelen"

Ergens tijdens die vroege ochtenduren vond de geseling door de Romeinse soldaten plaats en de scherts kroning. Nadat Jeshua voor een eerste verhoor voor Pilatus was verschenen, werd Hij doorgestuurd naar Herodes Antipas, die toen ook in Jeruzalem was, voor een korte ondervraging, waarna Hij weer teruggestuurd werd naar Pilatus voor Zijn uiteindelijke vonnis.

Lucas 23:3-12: "3 Pilatus vroeg Jezus: 'Bent U de koning van de Joden?' Jezus antwoordde: 'U zegt het.' 4 Daarop zei Pilatus tegen de opperpriesters en de samengestroomde menigte: 'Ik vind niets

waaraan deze man schuldig is.' 5 Maar ze bleven hardnekkig beweren: 'In heel Judea ruit Hij met Zijn onderricht het volk op, van Galilea tot hier!' 6 Toen Pilatus dit hoorde, vroeg hij aan Jezus of Hij uit Galilea kwam, 7 en toen hij beseftte dat Hij onder Herodes' gezag viel, stuurde hij Hem naar Herodes, die op dat moment in Jeruzalem verbleef. 8 Herodes was bijzonder blij toen hij Jezus zag, want hij wilde Hem al heel lang ontmoeten omdat hij veel over Hem gehoord had. Bovendien hoopte hij Hem een wonder te zien doen. 9 Hij ondervroeg Hem uitvoerig, maar Jezus antwoordde Hem niet één keer. 10 De opperpriesters en de Schriftgeleerden die erbij stonden, brachten zware beschuldigingen tegen Hem in. 11 Hierop begonnen Herodes en zijn soldaten Jezus te honen, en ze dreven de spot met Hem door Hem een pronkgewaad om te hangen. Zo stuurde hij Hem terug naar Pilatus. 12 Op die dag werden Herodes en Pilatus vrienden, terwijl ze altijd elkaars vijanden waren geweest."

Herodes Antipas en zijn soldaten verschaften de 'Koning van de Joden' de Koninklijke mantel. Jeshua moest Zich allerlei smadelijke behandelingen door de Romeinse soldaten laten welgevalen zoals de huichelachtige kroning, de purperen mantel, de doornenkroon, de scepter en de toejuichingen. "Wees gegroet. Koning van de Joden! "Allemaal wrede, schertsbespottingen van de Messiaanse kroning. In werkelijkheid is Hij de Koning. En eens zal Hij gekroond worden, met een Koninklijke mantel bekleed worden en zal Hem de scepter overhandigd worden om te regeren over Jeruzalem.

Openbaring 11:15 "Toen blies de zevende engel op zijn bazuin. In de hemel klonken luide stemmen, die zeiden: 'Nu begint de heerschappij van Adonai over de wereld, en die van Zijn Messias. Hij zal heersen tot in eeuwigheid.'"

Simon van Cyrene: 9.00 uur

Marcus 15:20-21: "20 Nadat ze Hem (Jeshua) zo hadden bespot, trokken ze Hem het purperen gewaad uit en deden Hem Zijn kleren weer aan. Toen brachten ze Hem naar buiten om Hem te executeren. 21 Ze dwongen een voorbijganger die net de stad binnenkwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, om de dwarsbalk te dragen."

Toen Jeshua uiteindelijk naar buiten gebracht werd om geëxecuteerd te worden, was Hij zó verzwakt door de geseling dat Hij niet in staat was om de zware executiebalk te dragen die ze op Zijn schouders gelegd hadden. Naar Romeins gebruik was de veroordeelde verplicht zijn eigen executiepaal te dragen. Plutarchus, een geschiedschrijver uit de eerste eeuw van de gangbare jaartelling, schreef: "Iedere misdadiger die geëxecuteerd wordt, moet zijn eigen dwarsbalk dragen." (Craig A. Evans. Word Biblical Commentarv. Mark 8:27-16:20, biz. 497; Uitgeverij Word Books, Dallas, Texas, Verenigde Staten van Amerika, 2001.) Na een korte afstand lopen kon Jeshua niet verder. De soldaten waren niet van plan om zelfde dwarsbalk te dragen, dus werd Simon uit Cyrene, een Pesachpelgrim die al vroeg op pad was, ertoe verplicht om die taak op zich te nemen.

Van het ene kwam het andere

Waarschijnlijk had Simon een aardige som geld neergeteld om naar Judea te reizen om deel te kunnen nemen aan de Pesachviering dat jaar. Op zijn oorspronkelijke reisplan stond zeker niet vermeld dat hij betrokken zou zijn bij een executie door de Romeinen. Hij kwam net de stad binnen en was op weg naar de Tempel voor het ochtendgebed en het morgenoffer toen hij aangeklampt werd en gedwongen werd om de dwarsbalk van Jeshua te dragen. Het zou best kunnen zijn dat hij geen idee had wie Jeshua was of waarom Hij veroordeeld was. Hoewel we feitelijk niets meer over

Simon weten, kunnen we toch wel aannemen dat hij tot geloof in Jeshua is gekomen. Anders zou de geloofsgemeenschap zijn naam zeker niet in herinnering bewaard hebben. En Marcus zou zeker de namen van zijn twee zonen niet geweten hebben. En die namen zouden dan niet van belang zijn geweest voor de lezers van zijn Evangelie. Ongetwijfeld heeft Simon inlichtingen ingewonnen over de man wiens dwarsbalk hij gedragen had. "Wie is die man, de 'Koning van de Joden', die ze aan het hout genageld hebben?" Hij moet nog in Jeruzalem geweest zijn toen het gerucht de ronde deed dat de man wiens dwarsbalk hij gedragen had, uit de dood was opgestaan.

Schedelplaats

In Marcus 15:22 lezen we dat Jeshua naar Golgota werd gebracht. Het Hebreeuwse woord goelgolet, betekent schedel. In het Aramees is het galgata, en heeft het een bepaald lidwoord. Bij aankomst op Golgota werd Jeshua iets te drinken aangeboden voordat ze Hem gingen ophangen:

Marcus 15:23 "Ze wilden Hem met mirre vermengde wijn geven, maar Hij nam die niet aan".

Matteüs vertelt dat het met gal vermengde wijn was (Matteüs 27:33). In de Talmoed staat dat bij zulke gelegenheden wierook werd gebruikt. Wat het ook geweest is, het was bedoeld om te kalmeren en als pijnstillers om het slachtoffer te verdoven. We kunnen over dit gebruik lezen in het traktaat Sanhedrin: "Rabbijn Chiya ben Ashi beweerde in naam van rabbijn Chisda: 'Wanneer iemand weggeleid wordt om ter dood gebracht te worden, krijgt hij een beker wijn waarin een kleine hoeveelheid wierook is gedaan, met het doel om zijn zenuwen te verdoven, want er staat geschreven: *'Geef drank aan wie een kommervol bestaan leiden, geef wijn aan wie diep ongelukkig zijn'* (b. Sanhedrin 43a, een aanhaling van Spreuken 31:6)

Toen Jeshua proefde wat het was, weigerde Hij het. Misschien was het niet zo dat Hij het weigerde omdat het een pijnstillers was, maar vanwege Zijn gelofte.

Matteüs 26:29 "Ik zeg jullie: vanaf vandaag zal ik niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken tot de dag komt dat ik er met jullie opnieuw van zal drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader"

Deze uitspraak kan opgevat worden als een Nazireeërgelofte.

(Zie Numeri 6:1-21 voor de details van deze gelofte.)

Aan een paal

We lezen verder:

Marcus 15:24 "Ze sloegen Hem aan een paal en verdeelden Zijn kleren onder elkaar: ze dobbelden erom wie wat zou krijgen."

Opgehangen worden aan een paal was een Romeinse manier om de doodstraf te voltrekken. De verschrikkelijke kwellingswijze die zo iemand leed, was bedoeld om afschrik te wekken en vrees in te boezemen bij de andere mensen. De skeletresten van een geëxecuteerde zijn in 1968 in een graf in Jeruzalem gevonden. U kunt hierover lezen in het artikel 'Kruisiging - Het archeologisch bewijs' door Tzaferis (Biblical Archaeological Review Vol. XI, No 1). Op basis van deze gevonden overblijfselen blijkt dat de executie nagels door de polsen en de enkels werden geslagen en niet door de handpalmen en de voeten, zoals het meestal is afgebeeld in Christelijke kunstvoorwerpen. Het was, erg genoeg, een

vertrouwd beeld die executiepalen buiten de muren van Jeruzalem. Waarschijnlijk werden ze nooit weggehaald, maar werden er steeds weer andere mensen aan opgehangen.

Het derde uur, 9.00 uur 's morgens

Marcus 15:25 "Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze Jezus executeerden".

Gewoonlijk vertelt Marcus zijn lezers niet hoe laat iets plaatsvond, maar in dit geval wil hij dat we weten dat het in het derde uur na zonsopgang was, dat is om 9.00 uur onze tijd. Waarom? Wat is er zo belangrijk aan dat derde uur? De Tora schrijft twee dagelijkse aanbiddingdiensten in de Tempel voor. Exodus 29:38-42, Leviticus 6:9-13 en Numeri 28:3-8 spreken hierover. Iedere dag werd een mannelijk eenjarig lam als ochtendbrandoffer gebracht. Men begon met zonsopgang met dit offer en het was klaar op het derde uur. Hierover kunt u lezen in een boek van Alfred Edersheim: 'The Temple, Its Ministry and Services', blz. 143; Uitgeverij Wm. B. Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, Verenigde Staten van Amerika, 1992. Het tweede lam werd geslacht op het negende uur, ongeveer 3.00 uur 's middags bij ons. Flavius Josephus, zelf een dienstdoend priester, plaatst het namiddagoffer om 'ongeveer het negende uur' (Antiquities 14.4.3). Zie ook: m.Pesachiem 5:1. De ochtend- en namiddag (avond-) gebeden vielen gelijk met deze offertijden. Jeshua werd door de Romeinse soldaten aan het executiehout gehangen op hetzelfde moment dat het lam voor het ochtendbrandoffer op het altaar werd gelegd. Toen de rook van het morgenoffer opsteeg van het altaar, hief de hele afdeling priesters die dienst deden in de Tempel, hun handen op en zongen de priesterlijke zegen, zoals we die kunnen lezen in Numeri 6:24-26. Op het tijdstip dat Jeshua's handen omhooggeheven en uitgerekt werden in die afschuwelijke executiehouding, werden de handen van de priesters in de Tempel opgeheven om de priesterzegen uit te spreken. Hij, Jeshua, was het morgenoffer.

Gerekend tot de wettelozen

In Jesaja 53:9 staat:

"Men gaf hem een graf bij de boosdoeners, en een laatste rustplaats bij de rijken, hoewel hij geen onrecht heeft begaan en er in zijn mond geen bedrog is geweest."

Marcus schrijft in zijn Evangelie:

Marcus 15:28 "Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Hij (Jeshua) werd gerekend tot de wettelozen.'"

Titulus

Het opschrift met de aanklacht tegen Jeshua luidde: *"De koning van de Joden"* (Marcus 15: 29). Zo'n opschrift werd een 'titulus' genoemd. De Romeinse autoriteiten brachten een 'titulus' aan om dienst te doen als waarschuwing voor anderen. Gewoonlijk stond de aanklacht erop, bijvoorbeeld 'Terrorist', 'Moordenaar' of 'Oproerling'. Op de 'titulus' van Jeshua stond eenvoudig: 'Koning van de Joden'.

Met z'n drieën

Die dag werden samen met Jeshua waarschijnlijk twee Zeloten geëxecuteerd. Mogelijk waren ze collega's van Jeshua Bar Abba. De ene werd aan de linkerzijde, de andere aan de rechterzijde van

Jeshua opgehangen. Het is heel ironisch dat Zijn leerlingen Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, voorbarig gehoopt hadden om die plaatsen te mogen innemen. U kunt dit lezen in Matteüs 20:20-28.

De bespotting: 9.00-12.00 uur

Marcus 15:29-32 "De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met Hem: 'Ach, kijk nu toch eens! Jij die de Tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, 30 red jezelf toch door van de paal af te komen.' 31 Ook de opperpriesters en de Schriftgeleerden maakten onder elkaar zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft Hij gered, maar Zichzelf redden kan Hij niet; 32 laat die Messias, die Koning van Israël, nu van de executiepaal afkomen. Als we dat zien, zullen we geloven.' 'Ook de twee andere geëxecuteerden beschimpten Hem.'"

Een koor van spotters

Het was Pesach, in Jeruzalem was dat de drukste dag van het jaar. De honderdduizenden pelgrims die opgetrokken waren voor het feest, begonnen de stad binnen te stromen. Kudden lammeren werden voortgedreven richting de Tempel. De wegen naar de stad raakten tjokvol met aanbidders die naar de Tempel trokken om hun Pesachlammeren te slachten. Toen ze de poorten van de stad naderden, stond daar, boven op een kale heuveltop, een rij executiepalen, zichtbaar vanaf de weg, om hen eraan te herinneren dat Rome nog steeds de baas was. "Het is nu wel het Feest van de Bevrijding, maar jullie zijn nog niet vrij", schenen de executiepalen te zeggen tegen de Joden. Het was een klein pluspuntje dat er die dag maar drie 'slachtoffers' waren. Degenen die hun neus hadden opgehaald voor de bediening van Jeshua, waren er als de kippen bij om beledigende opmerkingen te uiten toen ze zagen hoe het afliep met die jonge zogenaamde Messias. Marcus doet verslag van de beledigingen en de spot door de voorbijgangers en de hoon door de Tempeldienaren. Zelfs de twee andere veroordeelden zongen mee in het koor van spotters.

Een groot verdriet

Maar er waren ook andere geluiden. Er waren er die huilden, vrouwen uit Jeruzalem en uit Galilea. De leerling Johannes, van wie Jeshua veel hield, was er. En ook de tallozen die gehoopt hadden dat Jeshua het was die Israël zou bevrijden van de Romeinen - zie Lucas 24:21. Zij die Hem een paar dagen tevoren begroet hadden als Messias, moeten het gevoel gehad hebben dat hun maag zich omkeerde en een gevoel van verlamming gehad hebben. Hun Messias-Koning, op wie ze gehoopt hadden, hing dood te gaan als een doodgewone oproerkraai. Zij haasten zich om de stad in te gaan, niet in staat om het aan te zien.

Duisternis: 12.00-15.00 uur

"Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield" (Marcus 15:33).

Op de 14^e Nisan kwamen er meer mensen offeren in de Tempel dan op welke andere dag ook, want het was Pesach. Eens wilde koning Agrippa het volk Israël tellen. Hij zei tegen de hogepriester: 'Let op de pesachoffers.' De hogepriester nam van elk offerdier twee nieren en er waren toen *zeshonderdduizend* paar nieren. Dat betekent dat er toen heel wat meer mensen waren dan het aantal dat wegtrok uit Egypte: ongeveer zeshonderdduizend Israëlieten, vrouwen en kinderen niet meegerekend (Exodus 12:37). De mensen die geen Pesach konden vieren omdat ze onrein waren of

omdat ze op reis waren naar een verre bestemming, zijn hierbij niet meegerekend. En voor ieder Pesachlam waren tenminste tien mensen geregistreerd. Ze noemden het 'het Pesach van de op elkaar gepakte menigten'" (m.*Pesachiem* 64a). In een paar uur tijd moesten honderdduizenden lammeren geslacht worden. Om dit ongelooflijk grote aantal te kunnen verwerken, was de totale priesterstam aanwezig. Duizenden priesters vulden de binnenhoven van de Tempel, terwijl de mannen met hun dieren de buitenhoven opvulden. De Pesachlammeren moesten op het negende uur geofferd worden. Letterlijk 'tussen de avonden', in de avondschemering, Exodus 12:6. Om deze grote drommen te kunnen verwerken, werd het avondofferlam een uur eerder geofferd. "Het voortdurende brandoffer werd een half uur na het achtste uur (14.30 uur) geslacht en een halfuur na het negende uur (15.30 uur) geofferd. Op de vooravond van Pesach werd het een half uur na het zevende uur geslacht (13.30 uur) en een halfuur na het achtste uur geofferd (14.30 uur)" (m.*Pesachiem* 5.1). Maar op deze Pesach was er al iets niet in orde. Marcus vertelt ons dat op het middaguur een vreemde duisternis over het hele land was gekomen. Misschien zijn het heel donkere wolken geweest, een verduistering, een plotselinge zandstorm of iets dat verwant was aan de plaag van duisternis die over Egypte gekomen was vlak voor de eerste Pesach. Er was duisternis in de Tempelhoven. In de vergadering van Israël brandden de altaarvuren heet en helder, terwijl het avondoffer verteerd werd. De vlammen wierpen bewegende schaduwen overal in de binnenhof. De zon was drie uren verduisterd.

Tot het negende uur, 15.00 uur

Marcus 15:33-37: "33 Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. 34 Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eloï, Eloï, lama sabachtani? ', wat in onze taal betekent: 'Mijn G 'd. Mijn G 'd, waarom hebt U Mij verlaten? ' 35 Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: 'Hoor. Hij roept Elia! ' 36 Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken, terwijl hij zei: 'Laten we eens kijken of Elia komt om Hem eraf te halen. ' 37 Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit."

Een halfuur na het achtste uur bliezen de priesters op een sjofar (een ramshoorn) in de Tempel. Een tekia, sjevariem, tekia-stoot op de sjofar was het signaal om de poorten te openen (*Pesachiem* 5.5). Een klein stukje verderop, net buiten de stadsmuren, werd het geluid van de sjofar gehoord door de geëxecuteerden die aan het hout hingen. De zware poorten van de Tempelhoven zwaaiden open en de eerste golf Israëlieten stroomde de binnenhof in om hun lammeren te slachten. Rijen priesters stonden klaar in 'bluskettingen', klaar om de stroom bloed op te vangen. De Misjna**) beschrijft het schouwspel als volgt: "De priesters staan in rijen klaar met zilveren en gouden schalen in hun handen. Een rij had massief zilveren schalen, een andere rij massief gouden; ze waren niet door elkaar gemengd. En de schalen hadden geen platte bodems, met het doel dat de priesters ze niet zouden neerzetten en het bloed zou stollen. Een Israëliet slachtte zijn Pesachlam en een priester ving het bloed op. Hij overhandigde het aan zijn buurman en die weer aan diens buurman. Ieder gaf een volle schaal door aan de volgende en gaf een lege schaal terug. De priester die het dichtst bij het altaar stond, plengde het bloed in een storting tegen de voet van het altaar" (m.*Pesachiem* 5.5.6). Na enkele momenten was het wit gepleisterde en gepoetste twee-verdiepingen-altaar van de Tempel overstroomd met het rode bloed van lammeren. Kanalen en goten die in de stenen van de vloer waren uitgehouwen, voerden de stromen bloed af. Op hetzelfde moment vloeide, net buiten de stadsmuren, het laatste leven weg uit het lichaam van Jeshua. Hij had net geroepen: "Eloï, Eloï. lama

sabachtani”, wat betekent: *“Mijn G 'd. Mijn G 'd. waarom hebt U Mij verlaten?”* (Waarschijnlijk is het dat Jeshua Psalm 22: 2a heeft geroepen: *Eli, Eli, lama azavtani?*: dezelfde betekenis; red.) Met een luide schreeuw blies Jeshua de laatste adem uit. De zon brak door de duisternis heen en het voorhangsel in de Tempel scheurde in tweeën, van boven tot onder (Marcus 15:38). Toen de officier die recht tegenover het executiehout stond, zag hoe Jeshua stierf, zei hij: *“Werkelijk, dit was de Zoon van God!”* (Marcus 15:39).

Vrouwen houden de wacht, 15.00 – 17.00 uur

Marcus vervolgt, in hoofdstuk 15:

Marcus 15:40-41: "40 Van een afstand keken ook enkele vrouwen toe. onder wie Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus de jongere en van Joses, en Salome. 41 Toen Hij in Galilea verbleef, waren deze vrouwen Hem gevolgd en hadden ze voor Hem gezorgd, net als vele andere vrouwen die met Hem waren meegereisd naar Jeruzalem."

Die morgen was een groep vrouwen uit Galilea en uit Jeruzalem meegelopen met de executie-optocht, de stad uit. Zes uur later stonden ze daar nog bij het vloekhout, toen Jeshua stierf. Zelfs toen lieten ze Hem niet in de steek, maar ze vervulden de wacht bij het lichaam tot aan de begrafenis. Deze Joodse gewoonte heet sjomer, wachter. Zij bleven nog een aantal uren op Golgota.

Het Hallel

Terwijl zij in die stille wacht rouwden om Jeshua's dode lichaam, ging het offeren van de Pesachlammeren in de Tempel door. De dode lammeren werden aan haken opgehangen aan houten stokken. Terwijl hun voorpoten gespreid waren in kruisigingshouding, werden ze gevild en laargemaakt om geroosterd te worden (m.*Pesachiem* 5.9). Terwijl de lammeren werden gevild, was de volgende groep Tempelgangers bezig met slachten. Ondertussen zongen de mensen onder leiding van de Levieten de melodieuze van de Hallel- Psalmen, de Psalmen 113 l/m 118. Het geluid van hun stemmen vormde de achtergrondmuziek voor de dood van de Messias. De vrolijke klanken die weergalmden vanuit de binnenstad, moeten in schril contrast geklonken hebben voor de kleine groep die de wacht hield bij Jeshua's dode lichaam. Jeshua en de twaalfen hadden diezelfde psalmen de avond ervoor gezongen. In Marcus 14:26 staat: *“Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg.”* Hoe anders klonken ze vandaag! Terwijl het zingen van de psalmen van het Hallel doorging en de vrouwen de wacht hielden, kwamen de soldaten om de benen van de geëxecuteerden te breken, zodat ze overleden zouden zijn voordat de Grote Sjabbat begon. Ze waren verbaasd toen ze zagen dat Jeshua al gestorven was.

Jeshua's lichaam wordt van het hout genomen, 17.00-18.00 uur

Marcus 15:42-46 "Toen de avond al gevallen was (het was de 'voorbereidingsdag', dat wil zeggen de dag voor de Sjabbat), 43 kwam Josef van Arimatea. Een vooraanstaande raadsheer, die zelf ook de komst van het Koninkrijk van God verwachtte. Hij raapte al zijn moed bijeen en ging naar Pilatus, die hij om het lichaam van Jezus vroeg. 44 Het bevreedde Pilatus dat Hij al dood zou zijn en hij riep de centurio bij zich, aan wie hij vroeg of Jezus al gestorven was, 45 en toen de centurio dat bevestigd had, gaf hij het lijk aan Josef. 46 Josef kocht een stuk linnen, haalde Jezus van de paal en wikkelde Hem in liet linnen. Daarna legde hij Hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang."

Een Koninklijke begrafenis

Josef uit Arimatea was een Farizeeër, die beschreven wordt als een vooraanstaand lid van het Sanhedrin. Hij zag uit naar het Koninkrijk van God. Hij was in het geheim een leerling van Jeshua, lezen we in Johannes 19:38. Er was geen tijd te verliezen. Het was nog maar een paar uur voordat de zon onderging en de Sjabbat zou beginnen. Hij kreeg van Pilatus toestemming om het lichaam van Jeshua van het vloekhout te halen en te begraven. Een mederaadslid van hem, de Farizeeër Nikodemus, hielp hem bij de begrafenis. Hij had een mengsel meegebracht van mirre en aloë, aromatische harssoorten, ongeveer honderd pond of litra - dat is zowat 33 kilo (Johannes 19:39). Met deze enorme hoeveelheid krijgt de laatste eer die aan Jeshua bewezen wordt, iets koninklijks. In Johannes 3:1-2 staat dat Nikodemus in de nacht naar Jeshua toe kwam, niet bij klaarlichte dag dus. In Johannes 7:45-52 kwam hij op voor Jeshua tegenover andere Farizeeën. Nu, bij Jeshua's begrafenis, komt hij openlijk uit voor Hem. In de loop van de tijd is hij een volgeling van Jeshua geworden. Josef en Nikodemus wikkelden Jeshua's lichaam in een stuk linnen dat Josef gekocht had en droegen Hem naar een in de rotsen uitgehouwen graf, niet ver daar vandaan, eigendom van Josef. Het zou best kunnen zijn dat Josef het nog maar enkele uren tevoren gekocht had, vanwege de begrafenis die voorbereid moest worden op die dag.

Onrein

De beide mannen namen de zorg voor het lichaam van Jeshua op zich en accepteerden daarmee ook de consequentie dat ze, volgens de Levitische wetgeving, onrein waren en dus ook die avond het Pesachlam niet mochten eten. Zowel Josef als Nikodemus waren invloedrijke mannen, mannen van aanzien. Zij hadden de begrafenis van Jeshua kunnen laten verzorgen door hun bedienden, zodat ze wel aan de Sedermaaltijd van Pesach hadden kunnen deelnemen die avond. Deze twee 'ondergrondse' leerlingen van Jeshua tonen hun liefde en toewijding door persoonlijk voor Zijn lichaam te zorgen. In Numeri 9:10-11 lezen we dat de Torah voorzieningen treft voor diegenen die zich in een dergelijke situatie bevinden:

"10 Zeg tegen de Israëlieten: 'Wanneer iemand van u of van uw nakomelingen onrein is doordat hij met een lijk in aanraking is geweest of wanneer iemand een verre reis maakt, en hij wil toch ter ere van de Eeuwige het Pesachoffer bereiden, 11 dan moet hij dat doen in de tweede maand, op de veertiende dag, in de avondschemer. Hij moet er ongedesemd brood en bittere kruiden bij eten."

Een maand later, op de 14e van de tweede maand, hebben Josef uit Arimatea en Nikodemus waarschijnlijk samen hun Sedermaal toeberaid.

Het sluiten van het graf: 18.00-19.00 uur

De zon had in het westen de horizon al aangeraakt en was al tussen de heuvels van Jeruzalem aan het wegglijden toen Josef en Nikodemus de steen voor de ingang van het graf rolden. De lucht boven de stad was vervuld met de rook die uit de honderden openluchtovens kwam waarin de duizenden Pesachlammeren werden geroosterd. Lucas vermeldt dat de Sjabbat bijna was aangebroken toen het graf verzegeld werd (Lucas 23:53,54). Mirjam van Magdala en Mirjam de moeder van Joses waren daarbij aanwezig.

"Mirjam uit Magdala en Mirjam de moeder van Joses keken toe in welk graf Hij werd gelegd" (Marcus 15:47)

Toen ze weggingen en het graf verlieten, begon de 15e dag van de maand Nisan en ving het Feest van de Ongezuurde Broden aan. Een volle maan kwam op boven de Olijfberg. Het was Sederavond.

Sederavond

"Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?"

Overall in Jeruzalem werden die avond de bekers geheven en werd het oude verhaal van de bevrijding uit Egypte verteld en weer opnieuw verteld. "In grote haast vertrokken we uit Egypte. Dit is het brood van de verdrukking dat onze vaders aten in het land Egypte ... Op alle andere avonden dopen we het brood eenmaal, maar vanavond dopen we het tweemaal ... Hoe meer men erover vertelt, des te prijzenswaardiger wordt het ... Bittere kruiden, wat is de betekenis ervan? De Egyptenaren maakten ons het leven zwaar ... Nu, dit jaar, zijn we nog slaven, volgend jaar zijn we misschien vrije mensen. Deze avond is anders. We gedenken de avond dat het bloed van het lam gestreken werd aan de beide deurposten en de bovendorpel van de huizen van de Israëlieten." Het is de gedachtenis aan één heel lange dag.

Toelichting:

*) Het Sanhedrin of de Hoge Raad was de hoogste rechtbank en het hoogste bestuursorgaan van de Joden in Jeruzalem. Hierin hadden eenenzeventig leden zitting: leden van belangrijke priesterfamilies, familiehoofden en Schriftgeleerden. De zittende hogepriester was voorzitter. De Raad had het oppertoezicht op godsdienstzaken, ook op die van de Joden buiten Israël. De Hoge Raad is ontstaan in de tijd van de Makkabeeën, rond 150 vóór de gangbare jaartelling.

***) Letterlijk: 'herhaling' of 'leer'; oudste, maatgevend geworden verzameling van halachot (meervoud van halacha: het normatieve, voorschrijvende deel van de mondelinge Tora), samengesteld ca. 200 van de gangbare Jaartelling door rabbi Jehoeda Hanasi.

door

D. Thomas Lancaster

(Overgenomen uit Melach HaArets (april 2006) van de Messiasbelijdende Joodse gemeente Beth Yeshua te Amsterdam)